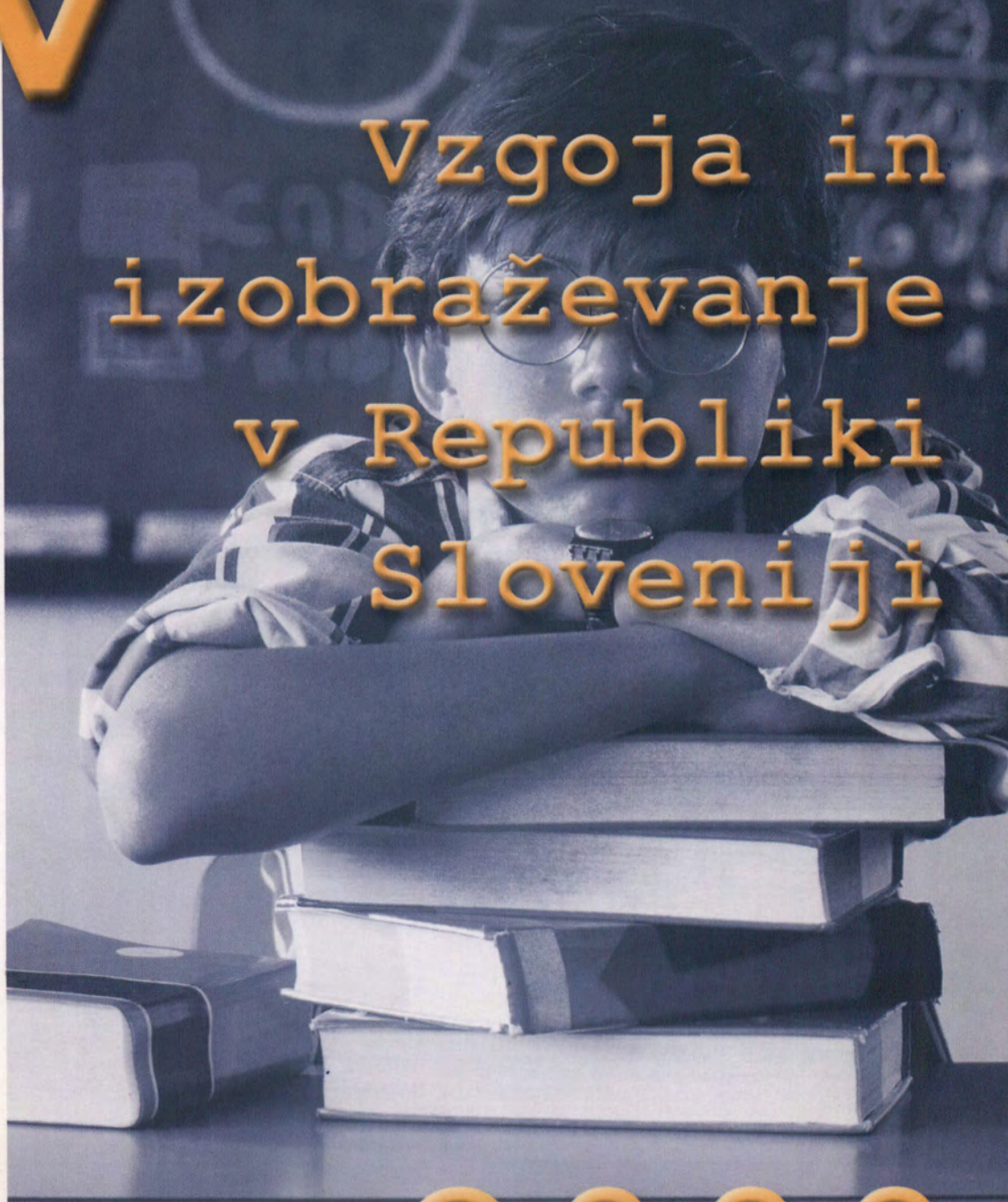


V

Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji



MINISTRSTVO
ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA



2000

Vzgoja in
izobraževanje
v Republiki
Sloveniji

2000

MINISTRSTVO
ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA



ISSN 1408-693X

Vzgoja in izobraževanje v Republiki Sloveniji 2000

Izdalo: Ministrstvo za šolstvo in šport, Enota Eurydice

Internet: <http://www.mss.edus.si/eurydice>

Za izdajatelja: Tomaž Rozman

Uredila: Tatjana Plevnik, Andrej Žižmond

Jezikovni pregled: Božena Kenig

Tehnično urejanje: CPZ-International Center za promocijo znanja d.o.o.

Oblikovanje: Barbara Železnik Bizjak

Grafična priprava: Studio Signum d.o.o.

Fotografija na naslovnici: FotoSpring

Tisk: Tiskarna Jože Moškrič d.d.

Naklada: 5000 izvodov

Ljubljana, december 2000

Vzgojo in izobraževanje v Republiki Sloveniji v preteklem desetletju zaznamuje temeljita in vsestranska prenova. S temeljnim dokumentom o prenovi, **Belo knjigo o vzgoji in izobraževanju** (1995), so bili postavljeni ne le široki politični okviri, ampak tudi celotna filozofija, vrednote in načela, na katerih temelji prenova, to so: (1) odprtost in preglednost javnega sistema vzgoje in izobraževanja, (2) pravna nevtralnost, (3) izbirnost na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja, (4) demokratičnost, avtonomnost in enake možnosti ter (5) prednost kakovosti učenja pred kopičenjem dejstev.

Ob upoštevanju Bele knjige je med letoma 1996 in 2000 nastajala **nova pravna ureditev**. Sprejeti so bili zakoni o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, vrtcih, osnovni šoli, gimnazijah, poklicnem in strokovnem izobraževanju, izobraževanju odraslih, visokem šolstvu, strokovnih in znanstvenih naslovih, šolski inšpekciji, glasbenih šolah ter usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Poslednji v nizu je bil sprejet tudi zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah, s katerim je zagotovljena pravna podlaga in okvir za povezovanje formalnega in neformalnega izobraževanja – tako je bil izpolnjen eden od najpomembnejših pogojev za uveljavitev vseživljenjskega izobraževanja. K izboljšanju kakovosti v šolstvu je še posebej pripomogel zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne razvojne programe v vzgoji in izobraževanju; omogočil je porabo dodatnega denarja za gradnjo šol in vrtcev, računalniško opismenjevanje, zagotavljanje učbenikov in sodobne učne tehnologije, učenje tujih jezikov ter šolsko prehrano.

Spremembe na podlagi sprejetih zakonov so se začele uvajati **postopoma**, sočasno in prav tako postopoma so se izboljševale materialne razmere za delo, potekalo je načrtno izpopolnjevanje učiteljev, vse zato, da bi:

- povečali možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok, mladine, odraslih in oseb s posebnimi potrebami na vseh stopnjah,
- popestrili izbiro različnih programov predšolske vzgoje, različnih izobraževalnih oblik in poti za pridobitev izobrazbe ter različnih vrst znanja,

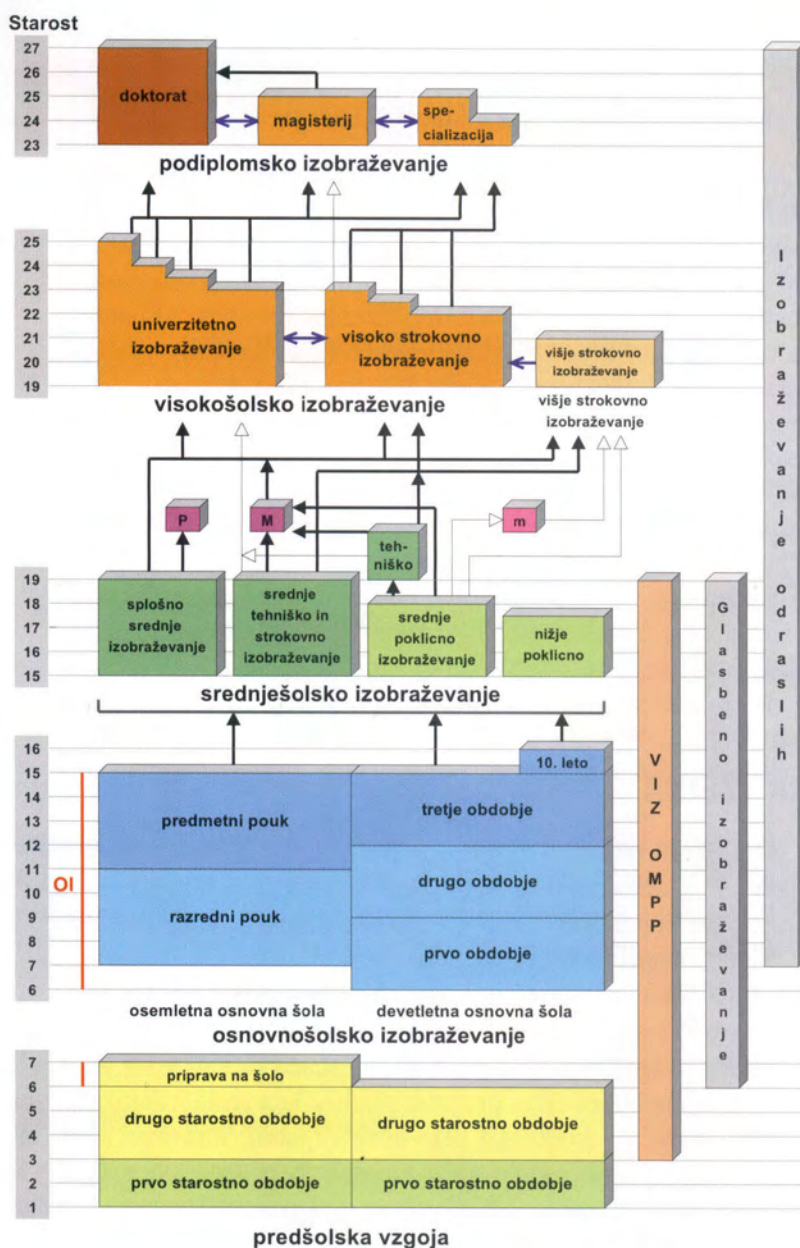
- ☉ povečali možnosti za prehode med deli izobraževalnega sistema in povečali dostopnost rednega in izrednega študija,
- ☉ izboljšali funkcionalno in »kulturno« pismenost med odraslimi ter povečali število odraslih, ki se izobražujejo,
- ☉ vzpostavili mehanizme za izenačevanje položaja šolajočih iz socialno nespodbudnih okolij,
- ☉ zagotovili enake možnosti spoloma,
- ☉ pospešili integracijo otrok s posebnimi potrebami v enoten sistem vzgoje in izobraževanja,
- ☉ dosegli mednarodno primerljive standarde znanja,
- ☉ zagotovili možnosti za sodoben, evropsko primerljiv in skladen razvoj visokošolskega izobraževanja,
- ☉ spodbujali kakovost,
- ☉ omogočili prenovu podiplomskega študija, sistemsko povezanost raziskovalnega in pedagoškega dela ter sodelovanje visokega šolstva in gospodarstva, lokalnih skupnosti in javnosti.

Z oblikovanjem temeljnih potez prihodnjega sistema vzgoje in izobraževanja je bil tesno povezan **razvoj kurikulov** ter sistemov preverjanja in ocenjevanja znanja. Za to je skrbelo omrežje strokovnjakov, organiziranih v svetih, komisijah in študijskih skupinah. Nacionalni kurikularni svet in njegove predmetne komisije so delovale toliko časa, da so strokovni sveti za splošno ter poklicno in strokovno izobraževanje in izobraževanje odraslih sprejeli nove programe. Iz učnih načrtov posameznih predmetov so bile pri prenovi izločene ideološke vsebine, namesto poznavanja dejstev je več pozornosti namenjene miselnim spretnostim in sposobnostim za reševanje problemov. Novi učni načrti so sestavljeni tako, da spodbujajo učenje in osvajanje znanja.

Potem ko so bili učni načrti večinoma prenovljeni in vpeljane najpomembnejše sistemske novosti, so bili v letu 1999 razviti strokovni mehanizmi za **spremljanje uvajanja programov ter novosti** in za njihovo **evalvacijo**. Najpomembnejši strateški cilj postaja ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, pri čemer se uporabljajo načela za samoevalvacijo šol ob hkratni zunanji pomoči strokovnih institucij. V tem in naslednjem obdobju bo težišče prenovne zagotavljanje preglednosti sistema, kar bo omogočalo objektivno presojo o tem, ali sistem dobro deluje, koliko je uspešen in kako načrtovati nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja.

Uvajanje sistemskih novosti in njihova evalvacija je potekala ob pomoči Pharovih strokovnjakov in programov. Od leta 1997 naprej pa Slovenija postopoma sodeluje v **evropskih programih** v vzgoji in izobraževanju (Socrates, Leonardo da Vinci, Mladi).

ZGRADBA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SLOVENIJI



Legenda:
 OI - obvezno izobraževanje M - maturitetni tečaj P - poklicni tečaji m - priprava na mojstrski izpit
 ← splošna dostopnost VIZ OMPP - vzgojno-izobraževalni zavodi za otroke in mladino s posebnimi potrebami
 ◁ dostop s posebnimi pogoji (dodatni izpiti, delovne izkušnje) ↔ možnost prehoda

SISTEM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V SPREMINJANJU

Vzgoja in izobraževanje v Sloveniji obsega:

1. predšolsko vzgojo,
2. osnovnošolsko izobraževanje,
3. srednješolsko izobraževanje,
 - nižje in srednje poklicno izobraževanje,
 - srednje strokovno in splošno izobraževanje,
4. višje strokovno izobraževanje,
5. visokošolsko izobraževanje,
 - dodiplomsko univerzitetno in strokovno izobraževanje,
 - podiplomsko izobraževanje,
 - specialistični in magistrski študij,
 - doktorski študij.

PREDŠOLSKA VZGOJA

Predšolska vzgoja ni obvezna. Izvajajo jo samostojni **vrtni** in enote za predšolsko vzgojo v osnovnih šolah; obiskujejo jih otroci od prvega do šestega leta starosti. Eno leto pred otrokovim vstopom v osemletno osnovno šolo je še obvezna priprava nanjo.

Spremembe v predšolski vzgoji se kažejo zlasti v **povečani pestrosti in ponudbi programov**. Poleg javnih se ustanavlja tudi vrsta **zasebnih vrtcev**; ti ponujajo bodisi javni program predšolske vzgoje, tako da posebno pozornost posvečajo določenim dejavnostim (glasbi, zdravi prehrani, angleščini), bodisi programe, zasnovane po posebnih pedagoških načelih (Waldorfski vrtci), in programe katoliških vrtcev. Kakovostno izvajanje različnih programov in **odprtost kurikula** zagotavljajo poleg vzgojiteljev tudi drugi pedagoški in družboslovno-humanistični strokovnjaki. Program priprave na osnovno šolo, ki je obvezen za otroke, stare od 6 do 7 let, se opušča sočasno s postopnim vpeljevanjem 9-letne osnovne šole.

OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Obvezno izobraževanje se **podaljšuje** z osmih na devet let. Vpeljuje se **postopoma**. V prvi razred osemletke se vpisujejo otroci, ki so do začetka šolskega leta stari 6 let in pol, izjemoma tudi 6 let. Osemletno šolanje je razčlenjeno na štiriletno razredno in štiriletno predmetno stopnjo.

Devetletno šolanje, uvajati se je začelo s šolskim letom 1999/2000, je razčlenjeno na tri triletna obdobja, v prvi razred pa se vpisujejo otroci, ki v tistem koledarskem letu dopolnijo 6 let. V prvem triletju je ocenjevanje opisno, v drugem opisno in številčno, v tretjem samo številčno. V zadnjem triletju lahko učenci izbirajo tri predmete s seznama izbirnih predmetov. V 8. in 9. razredu se učenci odločajo za pouk na eni od treh zahtevnostnih ravni, in sicer pri maternem jeziku, tujem jeziku in matematiki. Predvideno je tudi **deseto leto šolanja**, namenjeno učencem, ki pri zaključnem preverjanju znanja ne bodo uspešni oziroma tistim, ki bodo želeli izboljšati uspeh. Doslej je bilo zunanje preverjanje znanja neobvezno, ocene pa so se uporabljale kot eno od meril za izbiro dijakov na srednje šole z omejitvijo vpisa. V novi devetletki postajajo **nacionalni preizkusi znanja** končni del vsakega triletja. Po prvem in drugem triletju uspeh pri preverjanju znanja ne bo vplival na ocene in napredovanje učencev, šole, starši in učenci ga bodo imeli le za informacijo o pridobljenem znanju. Ob koncu devetletke bodo zunanji izpiti iz materinščine, matematike, tujega jezika ter enega naravoslovnega in enega družboslovnega predmeta po izbiri učenca. Učenci bodo prejeli zaključna spričevala z ocenami, v katerih bodo pri teh petih predmetih enakovredno upoštevani tudi rezultati zunanjih izpitov.

Uspešno končana osnovna šola omogoča učencem nadaljevanje izobraževanja v katerikoli srednji šoli. Učenci, ki je ne končajo, imajo pa vsaj 6 razredov v osemletni osnovni šoli oziroma 7 v devetletni, lahko nadaljujejo izobraževanje v nižjem poklicnem izobraževanju. Če so na tej stopnji uspešni, so jim odprta vrata v katerikoli drugi zahtevnejši program srednješolskega izobraževanja.

SREDNJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Srednješolsko izobraževanje zajema šolanje po končanem obveznem izobraževanju. Do konca osemdesetih let so bili za slovenske srednje šole značilni programi, usmerjeni v določeno strokovno področje. Razlikovali so se po trajanju, vsi so vsebovali splošnoizobraževalne predmete, in sicer po enotnem vzorcu. Ti programi naj bi dijake izobraževali hkrati za trg dela in jih pripravljali na nadaljnje izobraževanje.

Sedanje srednje šole – poklicne, tehniške oziroma strokovne šole, gimnazije, šolski centri – ponujajo različne vrste programov, tako po vsebini in trajanju kot tudi po ciljih. Nekateri krajši, 2,5 do 3-letni, so povsem poklicno obarvani in vodijo neposredno na trg dela, daljši 4-letni programi pa so bodisi povsem splošni (na primer program splošne gimnazije) bodisi malo ali bolj strokovno obarvani (na primer programi strokovnih gimnazij in srednjih tehniških šol).

Splošno in strokovno izobraževanje

Prenova sredi devetdesetih je sprva precej dosledno ločila splošno, strokovno in poklicno srednješolsko izobraževanje. Ponovno so bile vpeljane **gimnazije**, najprej le splošna in klasična kot pripravljalnica na nadaljnji študij. Kasneje se se razvili še drugi gimnazijski programi z določeno strokovno usmeritvijo; do sledj so nastale tehniška, ekonomska in umetniška gimnazija. Dijak si lahko del predmetov iz predmetnika izbere tudi po svojih željah in nagnjenjih. Gimnazija se konča z zunanjim izpitom iz petih predmetov, **maturo**. Vpeljana je bila leta 1995 namesto prejšnjega internega zaključnega izpita, hkrati je **nadomestila tudi sprejemni izpit** v visokošolski študij ob omejitvi vpisa. Dijakom ob koncu srednje šole ni treba več opravljati dveh izpitov (zaključnega in sprejemnega), ampak le enega. Tistim gimnazijcem, ki iz kakršnega koli razloga ne želijo nadaljevati izobraževanja, ni zaprta pot v svet dela. V enoletnem **poklicnem tečaju** se lahko usposobijo za opravljanje izbranega poklica.

Tehniški in drugi strokovni programi trajajo 4 leta in se končajo z internim **zaključnim izpitom** oziroma po novem, **poklicno maturo**. Namenjeni so pripravi na višješolski ali visokošolski strokovni študij, dijaki pa se pogosto zaposlijo v poklicih širšega profila, za opravljanje katerih je potrebno tudi teoretično poznavanje strokovnega področja. Oboje je mogoče, zaposlitev in nadaljnji študij izbrane stroke. Za kandidate z opravljenim zaključnim izpitom, ki želijo nadaljevati študij po univerzitetnih programih in na še zahtevnejši akademski ravni, je bil pripravljen **maturitetni tečaj** kot priprava na maturo. Namenjen je tudi dijakom s končano srednjo poklicno ali strokovno šolo, kot tudi za tiste dijake, ki so uspešno končali tretji letnik gimnazije, nato pa so iz kakršnega koli razloga prekinili izobraževanje najmanj za eno leto. Pot do univerzitetnega študija bo precej olajšala **poklicna matura**, štiripredmetni zaključni izpit, pripravljen deloma eksterno in ocenjen interno; ta bo namreč **zamenjala prejšnji zaključni izpit**, v prihodnje pa bo omogočila ob dodatnem maturitetnem izpitu nadaljevanje študija na najzahtevnejših ravneh v okviru stroke.

Poklicno izobraževanje

Na področju poklicnega izobraževanja so bile z novo sistemsko zakonodajo **formalnopravno** na novo določene **pristojnosti**. Za načrtovanje, progra-

miranje in izvajanje poklicnega izobraževanja so **skupaj odgovorni socialni partnerji** (delodajalci, sindikati) in **država**. To pa omogoča večji **vpliv trga delovne sile** na razvoj in obseg izobraževanja v določeni stroki.

Prenova **poklicnega izobraževanja** je spodbudila razmah poklicnih šol in pripravo široke palete programov. V **programe nižjega poklicnega izobraževanja** se lahko vpišejo učenci, ki so bodisi končali osnovno šolo bodisi osnovnošolsko izobraževanje po prilagojenem izobraževalnem programu za učence s posebnimi potrebami, pa tudi tisti, ki so osnovno šolo sicer obiskovali 8 let, pa je niso uspešno končali. Po teh krajših srednješolskih programih traja izobraževanje praviloma 2 leti in pol in se konča z zaključnim izpitom. Dijaki utrdijo šibko splošno znanje iz zadnjih razredov osnovne šole in si hkrati pridobijo novo splošno in strokovno znanje ter se usposobijo za opravljanje enostavnih poklicev. Spričevalo o zaključnem izpitu jim omogoča zaposlitev, pa tudi vpis v prvi letnik v katerikoli srednješolski izobraževalni program.

V **triletne programe poklicnega izobraževanja** se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo. Izobraževanje, ki ga lahko izvaja poklicna šola samostojno ali skupaj z delodajalcem v **dualnem sistemu**, traja praviloma 3 leta in se konča z zaključnim izpitom. Spričevalo o zaključnem izpitu omogoča zaposlitev pa tudi nadaljevanje izobraževanja. Dijaki lahko nadaljujejo šolanje v 2-letnih **poklicno-tehniških** programih in si po uspešno opravljeni poklicni maturi pridobijo srednjo tehniško izobrazbo. Tisti, ki se zaposlijo, se lahko po 3 letih delovnih izkušenj vrnejo v izobraževanje in si pridobijo srednjo strokovno izobrazbo na izpitni način. Z opravljanjem **mojstrskega, delovodskega ali poslovodskega izpita** dokažejo, da obvladajo svoje poklicno delo in strokovno znanje na višji zahtevnostni ravni. Če opravijo še izpite iz splošnih predmetov poklicne mature, lahko nadaljujejo izobraževanje na višji strokovni šoli.

Sistem poklicnega in strokovnega izobraževanja omogoča **izbiro med različnimi potmi do poklica**. Prehajanje med poklicno in strokovno stopnjo izobraževanja zagotavljajo poklicno-tehniški programi, iz strokovnega izobraževanja je možen prehod na katerikoli izbrani univerzitetni študij z maturitetnim tečajem in nasprotno: iz splošne srednje šole je odprta pot v poklicno življenje s poklicnim tečajem. Na eni strani je torej strokovno izobraževanje razvilo strokovno gimnazijo, na drugi pa se strokovni programi končajo s poklicno maturo, ta pa skupaj s še enim premostitvenim maturitetnim izpitom vodi v univerzitetno izobraževanje na izbranem strokovnem področju.

VIŠJE STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

V poklicnem in strokovnem izobraževanju je višje strokovno izobraževanje **novost**. Prve tovrstne šole so bile ustanovljene v šolskem letu 1996/97. Izobraževalni programi so izrazito praktično naravnani in tesno povezani s svetom dela. **Povezanost izobraževanja in dela** je zelo močna, saj precejšen del izobraževanja poteka v podjetjih. Zaradi teh značilnosti je višje strokovno izobraževanje organizirano kot vzporednica visokošolskemu izobraževanju in ne kot njegov sestavni del. Tako po vsebini kot tudi po prehodnosti se razlikuje od prejšnjega višješolskega izobraževanja, ki je do uveljavitve Zakona o visokem šolstvu potekalo na univerzi. Višje strokovno izobraževanje izvajajo **višje strokovne šole**. Institucionalno so ločene od visokega šolstva. Vanje se lahko vpiše, kdor je opravil maturo ali poklicno maturo oziroma njeno predhodnico – zaključni izpit, ali kdor je opravil splošnoizobraževalni del poklicne mature v kombinaciji z mojstrskim izpitom. Višje strokovno izobraževanje traja 2 leti in se konča z diplomskim izpitom. V diplomu, študent jo dobi po uspešno opravljenem diplomskem izpitu, se navedeta ime programa in naziv poklicne izobrazbe. Diploma omogoča zaposlitev na določenem poklicnem področju. Od študijskega leta 1998/99 naprej lahko diplomanti višjih strokovnih šol nadaljujejo študij v drugem letniku visokošolskega strokovnega študija, če jim visokošolski zavod, ki tak študij izvaja, to omogoči.

VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Po desetletjih enotnega sistema, ki je združevalo vse višje in visoke šole, akademije in fakultete v univerzitetni okvir, ima danes visokošolsko izobraževanje nekatere značilnosti binarne zgradbe. Programsko, ne pa tudi institucionalno, ločuje bolj teoretsko zasnovane **univerzitetne** programe, ki naj bi študente pripravljali za zelo zahtevne poklice, poleg tega pa na zahtevnejši podiplomski študij in raziskovalno delo, od **strokovnih** študijskih programov, ki usposabljujejo strokovnjake zlasti za zelo zahtevne poklice. **Fakultete** in **umetniške akademije**, ki so **članice univerze**, pa tudi **zasebne fakultete** izvajajo obe vrsti programov, **visoke strokovne šole** pa samo strokovne. Visokošolski zavodi opravljajo poleg izobraževalne tudi znanstveno-raziskovalno oziroma umetniško dejavnost. Študij je organiziran na dveh ravneh: na **dodiplomski**, na kateri se pridobi diploma in prvi strokovni naslov, in na **podiplomski**, na kateri se pridobi bodisi drugi strokovni naslov specialist bodisi znanstveni naslov **magister znanosti** (na umetniških področjih **magister umetnosti**) ali **doktor znanosti**.

Dodiplomsko univerzitetno in strokovno izobraževanje

Ločnica med eno in drugo vrsto visokošolskih programov ni več tako ostra, nekatere pomembne razlike pa se ohranjajo. Doslej se je v tako imenovani **univerzitetni študijski program** lahko vpisal le, kdor je opravil maturo ali zaključni izpit pred uvedbo mature, poslej pa se bodo lahko vpisovali tudi kandidati z opravljeno poklicno maturo po ustreznem srednješolskem programu in dodatnim maturitetnim izpitom. Podrobnejši pogoji bodo določeni s študijskim programom. Univerzitetni študijski programi trajajo od 4 do 6 let in se končajo z diplomskim izpitom. K trajanju študija v letih je treba prišteti še tako imenovani absolventski letnik, eno študijsko leto, v katerem študenti še lahko opravljajo študijske obveznosti ter pripravljajo diplomsko nalogo in njen zagovor. Tako je trajanje študija v resnici eno leto daljše kot uradno.

V diplomu, ki jo dobi študent po uspešno končanem univerzitetnem izobraževanju, se vpiše ustrezni **strokovni naslov** z navedbo stroke, ta je lahko: univerzitetni diplomirani ... (okrajšava: univ. dipl.), akademski ... (okrajšava: akad.), univerzitetni diplomirani inženir ... (okrajšava: univ. dipl. inž.), profesor ... (okrajšava: prof.). Za nekatere univerzitetne študijske programe veljajo pri tvorjenju strokovnih naslovov izjeme: doktor medicine (okrajšava: dr. med.), doktor stomatologije (okrajšava: dr. stom.), doktor veterinarske medicine (okrajšava: dr. vet. med.), magister farmacije (okrajšava: mag. farm.). Diploma po končanem univerzitetnem študiju omogoča bodisi zaposlitev bodisi nadaljevanje študija na podiplomski ravni.

Strokovni študijski programi so nekoliko krajši; uradno trajajo 3 ali 4 leta, skupaj z absolventskim letom torej 4 do 5 let. Vanje se lahko vpišejo poleg maturantov tudi kandidati, ki so na 4-letni srednji strokovni šoli opravili še zaključni izpit po stari ureditvi (poslej poklicna matura). Programi vsebujejo tudi praktično usposabljanje in se končajo z diplomskim izpitom. V diplomu, ki jo dobi študent po uspešno končanem visokošolskem strokovnem izobraževanju, se vpiše ustrezni **strokovni naslov** z navedbo stroke, ta je lahko: diplomirani ... (okrajšava: dipl.) ali diplomirani inženir ... (okrajšava: dipl. inž.). Diploma po končanem strokovnem študiju omogoča bodisi zaposlitev bodisi nadaljevanje študija v specialističnih študijskih programih, pa tudi nekaterih magistrskih.

Prehod med strokovnim in univerzitetnim študijem je pod določenimi pogoji mogoč v obe smeri. Kandidati za prestop iz strokovnega v univerzitetni študij morajo imeti praviloma bodisi opravljeno maturo ali pa dovolj visoko povprečno oceno. Pri prestopu se jim določi obseg dodatnih študijskih obveznosti, s katerimi morajo, če želijo diplomirati v novem programu, premostiti razliko v obeh vrstah programov.

Podiplomsko izobraževanje

Na **podiplomski ravni** so specialistični, magistrski in doktorski študijski programi. V **specialistični študijski program** se lahko vpišejo kandidati z diplomom univerzitetnega ali strokovnega študija. Programi trajajo 1 do 2 leti in se končajo z zagovorom specialistične naloge. Po uspešno opravljenem zagovoru se pridobi strokovni naslov **specialist**, ponavadi z navedbo stroke. Specializacija omogoča zaposlitev na določenem profesionalnem področju, ob izpolnjevanju določenih pogojev pa tudi nadaljevanje študija v magistrskih programih.

V **magistrski študijski program** se lahko vpišejo kandidati z diplomom univerzitetnega študija, lahko pa tudi – čeprav je za zdaj to še bolj izjema – z diplomom strokovnega študija. Odločitev o tem, kdo vse se lahko vpiše v konkretni magistrski in doktorski študij, je prepuščena visokošolskemu zavodu, ki izvaja podiplomski študij, in statutu univerze oziroma samostojnega visokošolskega zavoda. Magistrski programi trajajo 2 leti in se končajo z zagovorom magistrske naloge. Po uspešno opravljenem zagovoru se pridobi znanstveni naslov **magister znanosti** oziroma **magister umetnosti**. Magisterij omogoča zaposlitev na določenem profesionalnem področju ali nadaljnji študij za pridobitev doktorata.

V **doktorski študij** se lahko vpišejo kandidati z diplomom univerzitetnega ali magistrskega študija. Doktorski študij po univerzitetni diplomu traja 4 leta, po magisteriju pa 2 leti. Prehodnost med magistrskim in doktorskim študijem je mogoča. Študenti, ki so se vpisali najprej v dveletni magistrski študij, lahko nadaljujejo študij še nadaljnji 2 leti in si pridobijo znanstveni naslov **doktor znanosti**. Študenti, ki so se vpisali v štiriletni doktorski študij, lahko po 2 letih končajo študij z magisterijem.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Desetletje, v katerem se je prenavljalo zlasti izobraževanje za pridobitev začetne izobrazbe, se izteka v spoznanju, da mora postati izobraževanje odraslih prednostna naloga in slovenska razvojna nujnost. Temelj prenove izobraževanja odraslih je uveljavljanje strategije **vseživljenjskega učenja**. **Nacionalni program izobraževanja odraslih za obdobje do leta 2010** čaka na sprejem v Državnem zboru; je najpomembnejši dokument, s katerim bo Slovenija uresničevala začrtano strategijo in poglobitve smotre v izobraževanju odraslih, to je, zvišati raven temeljnega znanja in usposobljenosti odraslega prebivalstva ter sistemsko povezati formalno in neformalno, šolsko in zunajšolsko izobraževanje.

Izobraževanje odraslih je zapleten in razvejen sistem, v katerem so poleg tradicionalnih in formaliziranih oblik izobraževanja, ki vodijo v pridobitev izobrazbe, tudi enostavnejše neformalne nove in alternativne oblike izobraževanja odraslih. Velika kompleksnost področja izobraževanja odraslih se kaže v omrežju številnih in raznolikih izobraževalnih in drugih zavodov ter izobraževalnih programov. Tradicionalne organizacije, katerih temeljna dejavnost je izobraževanje odraslih, so **ljudske univerze**. Šole in visokošolski zavodi za izobraževanje mladine izvajajo formalne oblike izobraževanja ter prilagajajo organizacijo in programe potrebam odraslih; takšne so osnovna šola za odrasle, poklicno izobraževanje – zlasti vajeništvo, »večerne« gimnazije, poklicni in maturitetni tečaj, višje strokovne šole in izredni študij na visokošolskih zavodih. Študijska izpopolnjevanja ter podiplomski študij je večinoma namenjen odraslim oziroma izrednim študentom.

Za izobraževanje odraslih so pomembne tudi organizacije, ki izvajajo izobraževanje poleg neke druge glavne dejavnosti: **izobraževalni centri v podjetjih**, organizacije s področja kulture, politike, prostega časa in druge. Številni izobraževalci po svoji dejavnosti sploh niso opredeljeni kot izobraževalne organizacije, to so razna **društva in zveze**. V zadnjih letih se hitreje ustanavljajo **zasebne organizacije**, ki ponujajo programe na področjih, kot so tuji jeziki, računalništvo ali finančno poslovanje, po katerih je veliko povpraševanja. Poleg tega se razvijajo **alternativni neformalni izobraževalni programi** različnih izvajalcev, namenjeni posebnim ciljnim skupinam, denimo Projektno učenje za mlade, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Usposabljanje za življenjsko uspešnost, Duhovna univerza. **Novejše oblike neformalnega izobraževanja** nastajajo tudi v okviru projektov, ki jih je razvil Andragoški center Republike Slovenije, kot so središča za samostojno učenje, borze znanja, študijski krožki, centri za izobraževanje na daljavo, multimedijško podprto učenje.

Poseben vladni program, **Program 5000 za izobraževanje brezposelnih oseb**, se je začel izvajati v šolskem letu 1998/99. Skupaj ga vsako leto pripravi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Ker je temeljni cilj tega projekta brezposelnim osebam omogočiti pridobitev višje izobrazbe in zmanjšati poklicna strukturna neskladja na trgu dela, so posamezni programi pripravljani tako, da si v njih brezposelne osebe lahko pridobijo formalno izobrazbo na katerikoli ravni od osnovne šole za odrasle do visokošolskih programov. V letu 1999 se je v Program 5000 in druge programe za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih, kot so pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zaposlitve, programi osebnostnega razvoja, programi izpopolnjevanja in usposabljanja, vpisalo več kot 23 tisoč brezposelnih.

Izobraževanje odraslih odlikuje velika programska pestrost. Šole in visokošolski zavodi izvajajo programe formalnega izobraževanja, ki so vsaj po organizacijski in časovni plati prilagojeni potrebam in interesom odraslih, narašča pa tudi zavedanje o programski in metodični prilagojenosti izobraževanja odraslim. **Programi neformalnega izobraževanja** so namenjeni različnim ciljnim skupinam: na primer zaposlenim, ki želijo razširiti svoje zaposlitvene možnosti ali napredovati, osebam, ki želijo izboljšati kakovost življenja, ljubiteljem določene dejavnosti, brezposelnim, marginalnim skupinam, etničnim skupinam in tujcem. V večini programov neformalnega izobraževanja ni omejitev ob vstopu, razen v programih, kjer se zahteva predznanje (na primer tuji jezik). Kurikuli so odprti, domala brez omejitev, trajanje večinoma ni omejeno, ob koncu se izdajajo potrdila o opravljenem programu ali posebne licence.

Z novim zakonom o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (2000) se uvaja tako imenovani **certifikatni sistem** za ugotavljanje in potrjevanje strokovnega znanja in spretnosti ter izkušenj, pridobljenih zunaj formalnega šolskega sistema. Ta bo omogočil pridobivanje tako imenovanih **poklicnih kvalifikacij** tudi drugače, ne le s formalnim šolanjem. Kandidati si bodo v postopku preverjanja znanja pred pristojno komisijo lahko pridobili javno veljavno spričevalo (certifikat) o tem, da so usposobljeni za opravljanje določenih nalog v poklicu. Tako pridobljeno poklicno kvalifikacijo bodo lahko »uporabili« pri iskanju dela kot tudi v nadaljnjem šolanju, saj bodo z njo dokazovali, da so »del« izobraževalnega programa za pridobitev izobrazbe že opravili.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami je namenjena usposabljanju za poklic in za dejavno življenje v njihovem socialnem okolju.

Organizirana je že v posebnih **razvojnih oddelkih vrtcev** za otroke s težjimi motnjami v duševnem in gibalnem razvoju, stare 3 leta ali več. Osnovnošolsko izobraževanje poteka v **osnovnih šolah s prilagojenim programom (OŠPP)** za otroke z lažjimi motnjami v duševnem razvoju in v oddelkih za otroke z zmernimi in težjimi motnjami v duševnem razvoju. Ti se izobražujejo po posebnem programu, in ko ga končajo, se ponavadi zaposlijo v **varstveno-delovnih centrih**.

V rednih srednjih šolah in v šolah pri zavodih za usposabljanje poteka izobraževanje po **prilagojenih programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja**. Zavodi za usposabljanje zagotavljajo vzgojo in izobra-

ževanje od predšolske do srednješolske ravni ter celodnevno oskrbo, pa tudi vse potrebne zdravstvene storitve. Otroci z učnimi težavami se šolajo v rednih šolah, zanje pa so organizirane različne oblike individualne in skupinske pomoči. Dolgotrajno bolni otroci med bolnišničnim zdravljenjem obiskujejo pouk v **bolnišničnih šolah**.

Otroci, učenci in dijaki s posebnimi potrebami se vpisujejo tudi v redne oddelke. To so večinoma otroci s senzoričnimi motnjami in otroci z lažjimi vedenjskimi motnjami. Kadar so v redne oddelke **integrirani** učenci oziroma dijaki s posebnimi potrebami, je s predpisi zagotovljeno naslednje: manjše število otrok v oddelku, dodatna strokovna pomoč posebej usposobljenega strokovnega delavca, prilagoditve v izvajanju programa ter morebitne druge prilagoditve prostora in opreme. Otrokom s senzoričnimi motnjami strokovno pomaga tudi **mobilna specialnopedagoška služba**.

Z novim zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (2000) je določen postopek usmerjanja otrok s posebnimi potrebami v ustrezni vzgojni in izobraževalni program. Za usmerjanje bodo skrbele posebne komisije. Programi bodo poslej bolj individualizirani, prilagojeni otrokovim učnim sposobnostim. Otroci bodo lahko prehajali med različnimi programi, saj bo zagotovljeno spremljanje njihovega razvoja in sprotno preverjanje ustreznosti prve usmeritve v program. Starši bodo sodelovali pri odločanju, načrtovanju in neposrednem delu z otroki.

GLASBENA TER PLESNA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Z novim zakonom o glasbenih šolah (2000) je bila prenovljena tudi osnovna glasbena ter plesna vzgoja in izobraževanje v javnih in zasebnih glasbenih šolah. Cilji in naloge te vzgoje in izobraževanja so odkrivanje in razvijanje glasbene in plesne nadarjenosti, sooblikovanje osebnosti in načrtno izboljševanje glasbene izobraženosti prebivalstva, pridobivanje ustreznega znanja in izkušenj za začetek delovanja v ljubiteljskih instrumentalnih ansamblih, orkestrih, pevskih zborih ter plesnih skupinah ter za nadaljnje glasbeno in plesno izobraževanje, vseskozi pa tudi omogočanje umetniškega doživljanja in izražanja. V teh šolah se lahko izobražujejo predšolski otroci, učenci osnovnih šol, dijaki, vajenci, študentje ter odrasli. Glasbena ter plesna vzgoja in izobraževanje najpogosteje potekata sočasno z osnovnošolskim obveznim izobraževanjem. Po končani osnovni šoli in hkratnem glasbenem izobraževanju lahko učenci nadaljujejo po enakem modelu tudi v srednji šoli ali pa se vpišejo v umetniško gimnazijo.

RAZVOJ V ŠTEVILKAH IN KAZALCIH

TEMELJNI KAZALCI

O tem, kaj se je dogajalo v pretečenem obdobju, največ povedo številke. Po podatkih slovenskega statističnega urada so najvidnejše demografske spremembe in spremembe pri vpisu.

Izobrazbena struktura prebivalstva se izboljšuje. Že več kot polovica prebivalstva, starega več kot 15 let, ima končano najmanj srednjo šolo.

ŠOLSKA IZOBRAZBA PREBIVALSTVA, STAREGA 15 LET IN VEČ, OB POPISIH (v odstotkih)

	1971	1981	1991
Osnovnošolska izobrazba ali manj	71,2	59,1	47,6
Najmanj srednješolska izobrazba	28,8	40,9	52,4

AKTIVNO PREBIVALSTVO PO ŠOLSKI IZOBRAZBI V LETIH 1995 – 1999 (v odstotkih)

	1995	1996	1997	1998	1999
Osnovnošolska izobrazba ali manj	24,4	23,2	24,3	22,0	21,3
Najmanj srednješolska izobrazba	75,6	76,8	75,7	78,0	78,7

STOPNJA BREZPOSELNOSTI (Anketa o delovni sili po metodologiji Mednarodne organizacije za delo – ILO), STANJE SREDI LETA

	1995	1996	1997	1998	1999
Stopnja brezposelnosti	7,4	7,3	7,1	7,7	7,4

Demografske spremembe se kažejo v nadaljnjem zmanjševanju števila živorojenih otrok. Leta 1991 jih je bilo 22 tisoč, kar je za dobro četrtno manj kot desetletje poprej, ko jih je bilo 30 tisoč. Zdaj se jih v enem letu rodi le še 17 tisoč. Naravni prirast prebivalstva je po letu 1997 že negativen.

NARAVNO GIBANJE PREBIVALSTVA

	1980	1985	1990	1995	1998	1999
Živorajeni otroci	29 902	25 933	22 368	18 980	17 856	17 533
Naravni prirast na 1000 prebivalcev	5,8	3,1	1,9	0,0	-0,6	-0,7

Nasprotno pa delež prebivalstva, ki se izobražuje, narašča. Število dijakov in študentov se povečuje, število učencev v osnovnih šolah in število otrok v vrtcih pa se zaradi manj rojstev zmanjšuje.

OTROCI, UČENCI, DIJAKI IN ŠTUDENTI V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1998/99	1999/2000
Predšolska vzgoja	71 784	75 669	73 631	66 553	62 848	64 151
Osnovnošolsko izobraževanje	217 806	225 789	225 640	193 914	190 004	185 554*
Srednješolsko izobraževanje	90 874	80 451	92 060	102 079	106 558*	...
Višje strokovno izobraževanje	-	-	-	-	1 478	2 447
Visokošolsko izobraževanje	27 707	29 601	33 565	45 951	64 072	66 198

Podatki o otrocih v predšolski vzgoji ter študentih se nanašajo na začetek šolskega leta

Podatki o učencih in dijakih se nanašajo na konec posameznega šolskega leta, razen kjer je posebej označeno

* Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta

Delež generacij, ki vstopajo v sistem vzgoje in izobraževanja na vseh ravneh in so v njem čedalje dlje, se povečuje. Delež otrok v vrtcih je že blizu 60 %, obvezno izobraževanje uspešno konča 98 % učencev in skoraj vsi nadaljujejo šolanje v eni izmed srednjih šol. V starostni skupini prebivalstva od 19 do 29 let je manj kot 20 % mladih brez končane srednje šole. V primerjavi z državami članicami Evropske unije*, v katerih je brez srednješolske izobrazbe v povprečju 31 % mladih, je to precejšen uspeh. V štiriletne srednješolske programe, ki omogočajo nadaljevanje študija v visokošolskem izobraževanju, se vpisuje že 66 % dijakov. Število študentov v višjem in visokem šolstvu se je v zadnjem desetletju podvojilo. Po deležu prebivalcev, starejših od 20 let, ki so vpisani v visoko šolstvo, se Slovenija lahko primerja s povprečjem v državah članicah Evropske unije. Delež dijakinj, študentk in diplomantk narašča. Tako je tudi v dru-

* Vse primerjave z evropskimi državami so povzete iz skupne statistične publikacije omrežja Eurydice in evropskega statističnega urada Eurostat: »Key Data on Education in Europe 1999/2000«

gih evropskih državah, vendar pa so tam diplomantke visokošolskega študija pogosteje nezaposlene kot diplomanti. V Sloveniji je nezaposlenih visoko izobraženih žensk celo nekoliko manj kot nezaposlenih enako izobraženih moških.

Tudi razmerja med številom učerih in njihovih učiteljev ter razmere za poučevanje v oddelkih se iz leta v leto izboljšujejo. V vrtcih, v katerih je predpisano največje dopustno število otrok v oddelku 24 (EU: 30), je v povprečju 18,2 otrok na oddelek. V dopoldanskem času, ko poteka vzgojni program, skrbita za oddelek dve vzgojiteljici. Takšen standard je boljši od evropskega povprečja in je primerljiv z razmerami v vrtcih nordijskih držav. V osnovnih šolah je predpisano največje število otrok 28 (EU: 35), v poprečju jih je 20, v majhnih šolah pa celo 15. Razmerje števila učencev na strokovnega delavca je čedalje boljše: kazalnik 15,4, ki je bil izmerjen na začetku devetdesetih let, je ob koncu že 12,4. Tudi v srednjih šolah se je razmerje med številom dijakov na enega strokovnega delavca izboljšalo: s 14,2 na začetku devetdesetih let na 12,1 ob izteku desetletja. Zaradi skokovitega naraščanja števila študentov pa se je kljub povečevanju števila pedagoškega osebja razmerje števila rednih študentov na enega polno zaposlenega pedagoškega delavca poslabšalo s 13,7 pred desetimi leti na 15,8. Kljub temu se učinkovitost študija izboljšuje. Število diplomantov visokošolskega študija v letu 1999 pomeni 49 % pred 5 leti vpisanih v visokošolski študij; pred 10 leti je bil ta delež 36 %.

Prehodnost med stopnjami izobraževanja je večja, kot je bila v preteklih desetletjih. Čeprav se število vstopajočih v obvezno izobraževanje še naprej močno zmanjšuje – naravni prirast prebivalstva v Sloveniji je namreč od sredine osemdesetih let vse manjši – strmo narašča število vpisanih v srednješolsko, višješolsko in visokošolsko izobraževanje.

TRENDI V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

PREDŠOLSKA VZGOJA

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1999/2000
Vrtci	737	793	785	793	808
Oddelki	3 304	3 585	3 593	3 500	3 523
Otroci	71 784	75 669	73 631	66 553	64 151
Strokovno osebje	6 224	6 739	6 950	6 672	7 148

OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1999/2000*
Osnovne šole	842	830	824	826	816
Oddelki	8 682	9 228	9 486	9 456	9 106
Učenci	217 806	225 789	225 640	193 914	185 554
Strokovno osebje	11 653	13 675	14 655	15 372	15 140**

Podatki o učencih se nanašajo na konec posameznega šolskega leta, razen kjer je posebej označeno

* Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta

** 1998/99

SREDNJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1998/1999
Srednje šole	177	155	149	154	140
Oddelki	3 225	2 911	3 209	3 895	4 025
Dijaki skupaj	90 874	80 451 *	92 060 *	102 079	106 558 **
- v gimnazijah	17 976	-	-	24 904	29 244
- v strokovnih programih	32 203	-	-	43 011	44 290
- v poklicnih programih	40 695	-	-	34 164	33 024
Diplomanti skupaj	22 517	20 056 *	21 330 *	23 337	25 500
- gimnazijskih programov	4 414	-	-	5 188	5 992
- strokovnih programov	6 466	-	-	7 677	9 272
- poklicnih programov	11 637	-	-	10 472	10 236
Strokovno osebje	7 695	6 294	6 701	8 143	8 646

Podatki o dijakih, diplomantih in strokovnem osebju se nanašajo na konec posameznega šolskega leta, razen kjer je posebej označeno

* Usmerjeno izobraževanje

** Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta

OSNOVNOŠOLSKO IN SREDNJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1999/2000
Odrasli, vpisani v osnovno šolo	...	1 671	1 639	1 204	2 137 **
Odrasli dijaki v srednjih šolah	14 826	9 017	9 610	9 617	11 886 *
Odrasli diplomanti srednjih šol	5 793	3 210	2 539	2 707	4 374 *

Podatki se nanašajo na konec posameznega šolskega leta, razen kjer je posebej označeno

* 1997/98

** Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta

POKLICNO IZOBRAŽEVANJE NA VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

	1996/97	1997/98	1998/99	1999/2000
Višje strokovne šole	5	5	6	9
Študenti, od tega:	342	864	1 478	2 447
- mladina	342	632	817	1 189
- odrasli	-	232	661	1 258
Diplomanti, od tega	-	-	151	170
- mladina	-	-	81	121
- odrasli	-	-	70	49
Učno osebje*	22	47	67	81

* V ekvivalentu polnega delovnega časa (za študijsko leto 1996/97 je podatek ocenjen)

VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1999/2000
Študenti dodiplomskega izobraževanja skupaj*	27 707	29 601	33 565	45 951	66 198
- v rednem študiju	19 268	22 030	27 774	35 998	44 837
- v izrednem študiju	8 439	7 571	5 791	9 953	21 361
- v visokošolskih strokovnih programih	-	-	-	3 997	31 405
- v univerzitetnih (krajših in daljših) programih	27 707	29 601	33 565	41 954	34 793
Diplomanti dodiplomskega izobraževanja skupaj	5 967	5 621	5 951	6 419	9 345
- redni	4 326	4 245	4 520	5 055	5 906
- izredni	1 631	1 376	1 431	1 364	3 439
- stari višješolski študij	3 512	3 568	3 421	2 746	2 355
- visokošolski strokovni študij	-	-	-	-	2 122
- univerzitetni študij	2 455	2 053	2 530	3 673	4 868
Diplomanti podiplomskega izobraževanja skupaj**	241	342	587	747	1 021
- specialisti in magistri	176	254	466	548	761
- doktorji znanosti	65	88	121	199	260
Učno osebje***	1 832	1 903	1 968	2 102	2 973

* Brez absolventov

** Od leta 1990 prištevamo k diplomantom podiplomske stopnje tudi specialiste v zdravstvu. Leta 1995 je opravilo specializacijo v zdravstvu 132 oseb, v letu 1999 pa 137

*** Učno osebje zajema zaposlene za polni delovni čas

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE OSEB S POSEBNIMI POTREBAMI

	1980/81	1985/86	1990/91	1995/96	1999/2000
V enotah in oddelkih vrtcev	329	372	442	356	443
V osnovnih šolah s prilagojenim predmetnikom	5 049	4 627	4 331	3 405	2 796 **
V srednjih šolah s prilagojenim programom	279	348	516	558	563 *
V zavodih in oddelkih osnovnih šol za delovno usposabljanje	2 596	2 749	2 764	2 401	2 003 **
Strokovno osebje	2 927	3 075	3 355	3 113	...

Podatki o učencih in dijakih s posebnimi potrebami se nanašajo na konec posameznega šolskega leta, razen kjer je posebej označeno
* 1997/98

** Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE V ŠOLSLEM LETU 1999/2000

PREDŠOLSKA VZGOJA – 1999/2000

	Javni	Zasebni	Skupaj
Vrtci	794	14	808
Otroci, od tega:	63 530	621	64 151
- v prvi starostni skupini	11 120	...	11 120
- v drugi starostni skupini	48 286	...	48 286
- v kombiniranih oddelkih	4 747	...	4 747
- v vzgojno-varstvenih družinah	239	...	239
- v razvojnih oddelkih	281	...	281
- v poldnevnih programih	5 309	4	5 313
- v programih priprave na šolo	17 811	155	17 966
Strokovno osebje	7 257	72	7 329
- od tega vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic	7 175	50	7 225

V podatkih o skupnem številu otrok v vrtcih so zajeti vsi otroci, ki obiskujejo vrtce, tudi tisti s posebnimi potrebami in v rednih in razvojnih oddelkih za otroke s posebnimi potrebami, ter otroci v vzgojno-varstvenih družinah.

V podatkih o številu strokovnega osebja so šteti vsi strokovni delavci v vseh popisnih enotah, razen v vzgojno-varstvenih družinah. Strokovni delavci so šteti ne glede na to, ali so zaposleni s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega, ali pogodbeno.

OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE – 1999/2000*

	Javne	Zasebne	Skupaj
Osnovne šole, od tega	815	1	816
- matične	224	-	223
- podružnične	370	-	370
- samostojne	221	1	222
Učenci, od tega:	185 367	187	185 554
- v oddelkih s prilagojenim programom	2 789	7	2 796
Strokovno osebje, od tega:	16 170	24	16 194
- v oddelkih s prilagojenim programom	883	...	883

* Podatki se nanašajo na začetek šolskega leta
 V podatkih o številu učencev so všteti tudi učenci s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo po prilagojenem programu.
 V podatkih o številu strokovnega osebja so šteti vsi učitelji na razredni in predmetni stopnji, učitelji v oddelkih podaljšanega bivanja in oddelkih s prilagojenim programom za učence s posebnimi potrebami, ravnatelji in pomočniki ravnateljev ter drugi strokovni delavci (svetovalni delavci, knjižničarji in drugi), ki so zaposleni s polnim delovnim časom ali krajšim od polnega ali pogodbeno.

SREDNJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE – 1999/2000*

	Javne	Zasebne	Skupaj
Srednje šole	142	5	147
Dijaki, od tega:	104 068	1 387	105 455
- v poklicnih programih	30 608	-	30 608
- v strokovnih programih	43 303	-	43 303
- v poklicnih tečajih	97	-	97
- v gimnazijah	29 878	1 387	31 265
- v maturitetnem tečaju	182	-	182

* Podatki Ministrstva za šolstvo in šport
 V popis srednjih šol so zajete vse javne in zasebne srednje šole za mladino in zavodi za mladino s posebnimi potrebami, ki izvajajo programe za pridobitev javnoveljavne srednješolske izobrazbe. Med zasebne srednje šole se štejejo tiste, katerih ustanovitelj je zasebnik in izvajajo dejavnost po javnoveljavnem programu na podlagi koncesije, in katoliške srednje šole.
 V podatkih o številu dijakov so zajeti mladi, ki se redno šolajo na srednješolski stopnji, skupaj z dijaki v zavodih za izobraževanje mladine s posebnimi potrebami ter dijaki s posebnimi potrebami, integrirani v redne oddelke srednjega izobraževanja. Odrasli, ki se šolajo na tej ravni, so izvezeti.

POKLICNO IZOBRAŽEVANJE NA VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH – 1999/2000

	Javne	Zasebne	Skupaj
Višje strokovne šole	7	2	9
Študenti, od tega:	2 112	335	2 447
- mladina	1 117	72	1 189
- odrasli	995	263	1 258
Učno osebje v ekvivalentu polnega delovnega časa*	66	15	81

* Med učno osebje so všeti predavatelji višjih šol, inštruktorji pri vajah, laboranti in učitelji športne vzgoje.

VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE – 1999/2000

	Javni	Zasebni	Skupaj
Visokošolski zavodi skupaj:	39	7	46
UNIVERZI, v njih:	2	-	2
- članice fakultete	28	-	28
- članice umetniške akademije	3	-	3
- članice visoke strokovne šole	5	-	5
- pridružena članica univerze	1	-	1
SAMOSTOJNI VISOKOŠOLSKI ZAVODI	-	7	7
- fakultete	-	2	2
- visoke strokovne šole	-	5	5
Študenti dodiplomskega študija*	73 631	3 978	77 609
- v rednem študiju	53 212	1 393	54 605
- v izrednem študiju	20 419	2 585	23 004
Študenti v iztekajočih višješolskih programih	478	-	478
- v rednem študiju	169	-	169
- v izrednem študiju	309	-	309
Študenti v visokošolskih strokovnih programih	31 167	3 978	35 145
- v rednem študiju	16 927	1 393	18 320
- v izrednem študiju	14 240	2 585	16 825
Študenti v univerzitetnih dodiplomskih programih	41 986	-	41 986
- v rednem študiju	36 116	-	36 116
- v izrednem študiju	5 870	-	5 870
Študenti podiplomskega študija**	2 953	53	3 006
- v magistrskem študiju	2 772	53	2 825
- v specialističnem študiju	181	-	181
- v doktorskem študiju
Učno osebje v ekvivalentu polnega delovnega časa	3 579	103	3 682
- visokošolski učitelji	1 788	61	1 849
- visokošolski sodelavci	1 776	42	1 818
- znanstveni delavci	15	-	15

* Z absolventi

** Podatki za študijsko leto 1998/99

Popis zajema 46 visokošolskih zavodov, v skupno število sta všteti univerzi s članicami ter samostojni visokošolski zavodi.

V podatkih o številu študentov niso zajeti študenti zasebnega visokošolskega zavoda Visoke šole risanja in slikanja.

V podatkih o številu dodiplomskih študentov so všteti študenti vseh letnikov rednega in izrednega študija ter absolventi, ki imajo status študenta.

V podatkih o vpisanih študentih v podiplomski študij niso zajeti študenti doktorskega študija, ker se popisujejo šele ob koncu študija. Podatki o študentih magistrskega in specialističnega študija se zajemajo za preteklo študijsko leto, ker jih zaradi različnih vpisnih rokov med popisnim študijskim letom ni mogoče zajeti.

V število visokošolskega učnega osebja so všteti visokošolski učitelji (redni profesorji, izredni profesorji, docenti, višji predavatelji in predavatelji), visokošolski sodelavci (asistenti, lektorji, strokovni sodelavci z nazivom, kot ga določi statut visokošolskega zavoda, učitelji veščin) in znanstveni delavci (znanstveni svetniki, višji znanstveni sodelavci, znanstveni sodelavci), ki poučujejo v rednem dodiplomskem študiju, preračunani v ekvivalent polnega delovnega časa (PDE).

Vir podatkov: Statistični urad Republike Slovenije

Znamenja:

- ni pojava

... manjkajoč podatek, podatka ni na voljo